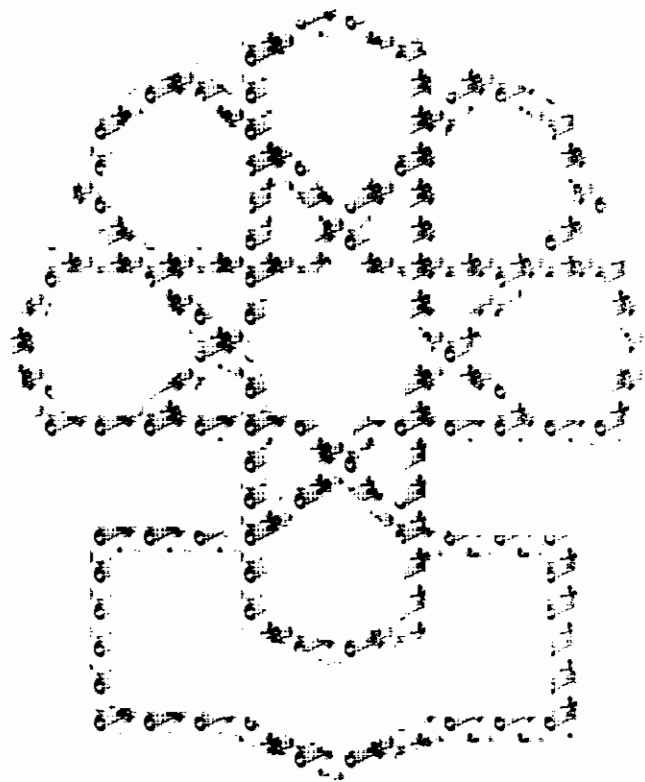

۴۴۴

نظری اجمالی بر تعارضات لایحه بودجه ۱۳۷۹ با سایر قوانین

درباره لایحه بودجه ۱۳۷۹ - شماره (۵۰)

کار: دفتر بررسی های حقوقی

معاونت پژوهشی

دی ۱۳۷۸

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع رسانی مارابین
شماره: ۱۴۰۸۴
تاریخ: ۷۶/۱/۷۸

کد گزارش: ۱۶۰۵۱۶۷

بسمه تعالی

نظری اجمالی بر تعارضات لایحه بودجه ۱۳۷۹ با سایر قوانین

کد گزارش: ۱۶۰۵۱۶۷

فهرست مطالب

- ۱- مقدمه ۲
- ۲- مروری بر تعارضات لایحه بودجه ۷۹ ..... ۲

اصولاً به لحاظ حقوقی یکی از تقسیم‌بندی‌هایی که می‌توان در قوانین به عمل آورد، تقسیم قوانین به دائمی و موقت است. قوانین دائمی آن دسته از قوانین است که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و پس از تأیید شورای محترم نگهبان پس از انتشار در روزنامه رسمی لازم‌الاجرا می‌گردد. این دسته از قوانین اصولاً تا زمانی که توسط مجلس شورای اسلامی به‌طور صریح یا ضمنی نسخ نگردیده لازم‌الاجرا می‌باشد و مقید به هیچ قید زمانی و مکانی نیز نمی‌باشد. لذا پس از تصویب مجلس لازم‌الاجرا بودن و باید از سوی تمامی افراد در کشور اجرا گردد. قوانین موقت براساس قواعد موجود حقوق اساسی در کشور به دو دسته از قوانین اطلاق می‌شود:

۱- قوانین که مجلس براساس اصل ۸۵ قانون اساسی اختیار تصویب آنها به کمیسیون‌های داخلی مجلس تفویض می‌کند. در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به‌صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود.

۲- قوانینی که با رعایت قواعد کلی به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد و خود مجلس به لحاظ ماهیت موقت آن، مدت زمانی خاصی را برای اجرای آن تعیین می‌نماید که از این جمله است قانون برنامه اول و دوم که برای یک دوره پنج ساله به تصویب می‌رسد و قانون بودجه که برای یک دوره زمانی به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. نکته حائز اهمیت این است که در هر حال قوانین موقت نمی‌توانند قوانین دائمی را اصلاح نموده یا آنها را نسخ نمایند، زیرا طبیعت قوانین دائمی اقتصادی دوام دارد و جز با تصویب قوانین دائمی امکان اصلاح و نسخ آنها وجود ندارد.

به علاوه نکته حائز اهمیت این است که به لحاظ طبیعت قوانین موقت که اقتضای آن را دارد که در یک برهه زمانی خاصی اجرا شود و در خاتمه این مدت به‌طور خود به خود اعتبار و ارزش آن زائل گردد، نمی‌توان احکام دائمی را در قوانین موقت درج نمود. این امر نکته‌ای است که از سوی شورای محترم نگهبان در خصوص تبصره‌های دائمی بودجه مورد توجه واقع شده است و به همین دلیل از سال ۱۳۶۴ به بعد ما شاهد این هستیم که تبصره‌های دائمی در قوانین بودجه وضع نمی‌گردد. بدین معنی که در قوانین موقت نظیر بودجه نمی‌توان مقررات دائمی که اقتضای قوانین دائمی بوده و مخالف طبیعت قوانین موقت است وضع نمود.

۲- مروری بر تعارضات لایحه بودجه ۷۹

یکی از نکات حائز اهمیت این است که در مواردی در قوانین بودجه سالانه، برای مدت موقتی اجرای قوانین دائمی ملغی گردیده یا نسبت به اصلاح این قوانین اقدام به عمل می‌آید، در حالی که این امر با قواعد قانون نویسی به هیچ وجه انطباق ندارد، بدیهی است که در کلیه مواردی که نظر به وضع مقررات سالانه و اصلاح آن برای سال آتی است. ضروری است یا مجلس به‌طور سالانه نسبت به اصلاح مقررات مربوطه اقدام نماید یا اختیار اصلاحات را به صورت موقت به کمیسیون‌های داخلی مجلس یا هیئت وزیران تفویض نماید، این امر یقیناً با قواعد کلی قانون نویسی و ضوابط حقوقی انطباق بیشتری دارد. بر این اساس اصلاح مقررات

دائمی توسط قانون بودجه که موقت می باشد آن هم برای یک سال چندان منطقی به نظر نمی رسد، به ویژه این که در صورت وجود قانون دائمی و اصلاحات سالانه آن علی رغم دوام دائمی در مواردی می تواند تعارضات متعددی در خصوص حقوق افراد بروز نماید. در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور نیز متأسفانه چنین مشکلی وجود دارد که به موقتی بودن قانون بودجه توجه نشده و در موارد متعددی پیشنهاد اصلاح قوانین دائمی در آن به عمل آمده است که به نظر می رسد این شیوه بیشتر برای اجتناب از اصلاح قوانین دائمی به عمل می آید که بدیهی است از منطق مستحکمی برخوردار نمی باشد، لذا ضروری به نظر می رسد نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی به این معضل اساسی توجه نموده و اصلاح قوانین دائمی را در قانون بودجه سالانه به عمل نیاورند. در این خصوص می تواند موارد زیر را در لایحه بودجه احصا نمود:

ردیف	تبصره مربوطه لایحه بودجه	ایراد وارده
۱	بند «ز» تبصره ۲	تصمیم گیری در خصوص واگذاری دائمی ۶۵ درصد سهام شرکت شهاب خودرو به آستان قدس رضوی علی الاصول باید با وضع قانون دائمی به عمل آید و اقتضای موقت ندارد.
۲	بند «ک» تبصره ۲	حضور دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در شورای اقتصاد اقتضای سالانه ندارد و لذا با ماهیت قانون بودجه انطباق ندارد.
۳	بند «ع» تبصره ۲	لغو معافیت های مالیاتی وزارتخانه ها، سازمان ها، دستگاه های اجرایی، شرکت های دولتی و نهادهای عمومی، بنیادها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به لحاظ این که این معافیت به موجب قوانین دائمی ایجاد می شوند با طبیعت موقت قانون بودجه تعارض دارد.
۴	بند «ب» تبصره ۴	به لحاظ این که برقراری حق عائله مندی و اولاد بازنشستگان کشوری و لشکری خصوصیت دائمی دارد و باید به موجب قوانین استخدامی به عمل آید درج این بند واگذاری اختیار آن جهت تصویب به هیئت وزیران قابل دفاع نمی باشد.
۵	بند «و» تبصره ۵	مغایر وضعیت موقت قانون بودجه سالانه می باشد.
۶	بند «ز» تبصره ۵	مغایر وضعیت موقت قانون بودجه سالانه می باشد.
۷	بند «ح» تبصره ۵	ارتباطی با قانون بودجه سالانه ندارد.
۸	بند «ک» تبصره ۵	قسمت آخر بند مذکور «وزارت بازرگانی و سازمان غله...» ارتباطی به قانون بودجه سالانه ندارد.
۹	بند «ل» تبصره ۵	ارتباطی به قانون بودجه سالانه ندارد و جهت برقراری تعرفه باید اقدام قانونی لازم به عمل آید.
۱۰	بند «ج» تبصره ۷	به علت این که در صدد اصلاح قانون دائمی وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ می باشد، با طبیعت قانون بودجه انطباق ندارد.
۱۱	بند «ز» تبصره ۸	با قانون بودجه ارتباطی ندارد.

ردیف	تبصره مربوطه لایحه بودجه	ایراد وارده
۱۲	بند «ب» تبصره ۹	در صدد تعیین سیاست کلی است و ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۱۳	قسمت آخر بند «ج» تبصره ۹	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۱۴	بند «د» تبصره ۹	در صدد لغو تبصره (۴۵) قانون بودجه سال ۱۳۶۴ و تبصره ۴۷ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ کل کشور و دیگر قوانین و مقررات مغایر با مفاد تبصره برآمده که با ماهیت موقت قانون بودجه تعارض دارد.
۱۵	بند «هـ» تبصره ۷	با افزایش تعرفه مربوطه جهت صدور و تمدید پروانه کار اتباع خارجی در ایران توسط وزارت کار و امور اجتماعی در صدد اصلاح ماده ۳۶ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت برآمده که با ماهیت موقت قانون بودجه مغایرت دارد.
۱۶	بند «و-۷» تبصره ۹	ارتباطی با قانون بودجه سالانه ندارد.
۱۷	بند «ط» تبصره ۹	ارتباطی به قانون بودجه که حالت موقت دارد نخواهد داشت.
۱۸	بند «ح» تبصره ۱۰	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۱۹	بند «ها» تبصره ۱۱	به علت این که در صدد اصلاح بند «ب» تبصره ۲۶ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت می باشد با ماهیت موقت قانون بودجه مغایرت دارد.
۲۰	بند «الف» تبصره ۱۲	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۲۱	بند «الف» تبصره ۱۳	در قسمت آخر بند مذکور مقرر شده «کلیه قوانین و مقررات مغایر با مفاد این بند در سال ۱۳۷۹ ملغی الاثر می گردد» که این امر با ماهیت موقت قانون بودجه مغایرت دارد.
۲۲	بند «د» تبصره ۱۳	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۲۳	بند «ز» تبصره ۱۳	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۲۴	تبصره ۱۴	به دلیل این که در مقام اصلاح ماده ۵ قانون وصول مالیات مقطوع از بعضی کالاها و خدمات می باشد با ماهیت قانون بودجه مغایرت دارد.
۲۵	بند «الف» تبصره ۱۵	در مقام اصلاح قانون دائمی است و با ماهیت موقتی بودجه مغایرت دارد.
۲۶	بند «ها» تبصره ۱۷	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۲۷	بند «و» تبصره ۱۷	ارتباطی با قانون بودجه ندارد.
۲۸	بند «ط» تبصره ۲۹	ارتباطی با قانون بودجه ندارد، ضمن این که امری بدیهی است که نیاز به تصویب قانون ندارد.
۲۹	بند «ع» تبصره ۲۹	به دلیل مغایرت با ماده ۲۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی با ماهیت قانون بودجه مغایرت دارد.
۳۰	بند «د» تبصره ۳۳	به دلیل مغایرت با قانون وصول برخی از درآمدهای دولت با ماهیت قانون بودجه تعارض دارد.
۳۱	بند «الف» تبصره ۳۴	به دلیل مغایرت با ماده ۸۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت با ماهیت موقت قانون بودجه تعارض دارد.
۳۲	بند «ح» تبصره ۳۴	با قانون بودجه ارتباطی ندارد.
۳۳	بند «د» تبصره ۳۵	حاوی حکمی در خصوص عدم اجرای قانون ممنوعیت ورود برخی از کالاهای غیر ضرور مصوب ۱۳۷۴ در مورد سیگار است که با ماهیت موقت قانون بودجه تعارض دارد.

ردیف	تبصره مربوطه لایحه بودجه	ایراد وارده
۳۴	بند «ج» تبصره ۴۰	با ماهیت قانون بودجه تعارض دارد.
۳۵	بند «د» تبصره ۴۲	در مقام اصلاح قانون دریافت عوارض خروج از کشور مصوب ۱۳۶۴ مجلس شورای اسلامی می باشد که با ماهیت موقت قانون بودجه تعارض دارد.

همان طور که ملاحظه می شود در مواردی که اشاره شد در پیشنهاد ارائه شده دولت در لایحه بودجه یا احکامی که مغایر با ماهیت موقت قانون بودجه بوده و جنبه دائمی دارد پیشنهاد شده یا اصلاحاتی در قوانین دائمی به عمل آمده است که به نظر می رسد مناسب است نمایندگان محترم مجلس چنین اصلاحاتی را به اصلاح قوانین دائمی موکول گردانند و از درج چنین تبصره هایی در قانون بودجه اجتناب گردد.